

הגדה של פסח

יְלָדִים, וְגַם לֹא מִמָּשׁ נְעִים לִי לְאַסֵּף צְדָקָה בְּכוֹלֵל שְׁלִי, אֲבָל יַדְעֵתִי שְׁלֹאֲשָׁה יְהִיָּה עוֹד יוֹתֵר לֹא נְעִים.

לְקַחְתִּי כּוֹס חֵד פְּעֻמֵּית רִיקָה, שְׁמַתִּי בְּתוֹכָהּ אֶת הַשְּׁטֵר הָרֵאשׁוֹן, וְהִתְחַלֵּתִי לְהִסְתַּוָּבֵב בֵּין הָאֲבָרְכִים. מִשׁוּם מָה - וְאֲנִי אֶפְלוּ לֹא מִבִּין לָמָּה - בְּחַרְתִּי לְהַכְרִיז: "צְדָקָה תַּצִּיל מַמּוֹת". כָּלֵם הִרִימוּ גִבָּה. מִה קָרָה לְרֵאשׁ הַכוֹלֵל, שְׁמִסְתַּוָּבֵב בְּבֵית הַמְדַרְשׁ עִם כּוֹס וְאוֹסֵף צְדָקָה? וְעוֹד עִם הַכְרָזָה כְּזֹאת?

אִם אֲנִי לֹא הִבְנַתִּי אֶת עֲצָמִי, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה הָאֲבָרְכִים הַמְפַתְעִים, אֲבָל הֵם תָּרְמוּ בְּעֵין יָפָה.

אֲחֵרֵי אַרְבַּע דְּקוֹת אֲנִי יוֹצֵא הַחוּצָה, מִבֵּית יְמִין וְשְׂמֹאל - וְהֵאֲשָׁה אֵינְנָה. מוֹזֵר. תוֹךְ זְמַן קָצֵר כָּל כֶּף הִיא הַתִּיאֲשָׁה וְהִלְכָה לָהּ? וְעַכְשׁוֹ אֲנִי תְּקוּעַ עִם כְּסָף שֶׁל צְדָקָה. מָה אֶעֱשֶׂה עִם זֶה בְּדִיוֹק?

הַכוֹלֵל שְׁלֵנוּ מִמָּקָם בְּרוּחֹב בֵּן אֲלִיעֶזֶר פִּנַּת מְנַחֵם בְּגִין. הִלְכְתִּי לְרוּחֹב בֵּן אֲלִיעֶזֶר לְחַפֵּשׁ אוֹתָהּ. אִין. יְצַאֲתִי לְמְנַחֵם בְּגִין, אִין. בְּמִשְׁךְ כַּמָּה דְּקוֹת אֲנִי עוֹשֶׂה הַקְּפוֹת מְסָבִיב לְכוֹלֵל. הַתְּחַלְתִּי עִם הַסְּפוּר הַזֶּה בְּעֶשֶׂר וְעֶשֶׂר דְּקוֹת, עַכְשׁוֹ הַשְּׁעָה עֶשֶׂר עֶשְׂרִים וְחַמֵּשׁ.

פְּתֹאוֹם הַטְּלַפּוֹן שְׁלִי מִצְלִצֵּל.

עַל הַקּוֹ הַבֵּן הַבְּכוֹר שְׁלִי, אֲבָרָה רְצִינִי וְשִׁקְדֹן. אֲבָל עַכְשׁוֹ הוּא בּוֹכָה לִי בְּטְלַפּוֹן! הוּא בְּהִיסְטֵרִיָּה מְחַלֵּטֵת.

אֲנִי שׂוֹאֵל: "מִה?? מִה קוֹרָה?? אַתָּה מְלַחֵץ אוֹתִי, דְּבַר כְּבֹר. לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה?"

אִין עִם מִי לְדַבֵּר, הוּא לֹא מְסַגֵּל לְהוֹצִיא הֶגְהָ מִהַפָּה. כַּמָּה דְּקוֹת הוּא בּוֹכָה, מִשְׁתַּנְּקֵי, וְאוֹמֵר: "אֲבָא, אַתָּה לֹא תֵאֱמִין אֵיפָה אֲנִי נִמְצָא עַכְשׁוֹ. אֲנִי בְּאֲמָצַע לְבָרַח".

"מִה לְבָרַח? מֵאֵיפָה לְבָרַח?"

וְהוּא מְסַפֵּר: "לְפָנַי קָצַת יוֹתֵר מִעֶשֶׂר דְּקוֹת עִמְדֵתִי בְּתַחֲנַת הָאוֹטוֹבוּס בְּצִמְתַּת תַּפּוּחַ וְדַבְרֵתִי עִם יְדִיד שְׁלִי, ר' ל׳ יְצַחֵק. שְׁמַתִּי לֵב, שְׁמַתְקָרֵב אֵלַינוּ בֵּן אָדָם

מגידיו יאמרו לו

עם קסקט ועם תיק צד. הוא נראָה רגיל, בכלל לא נראָה חשוד, אַבֵּל פְּתֹאֵם הוא הוֹצִיא נֶשֶׁק. סוֹבְבֵתִי אֶת הָרֹאשׁ לְאַחֹר, וְאֵז רֵאִיתִי אֶת הַזְּעֵה. בְּמִרְחָק שָׁל עֲשָׂרָה מֵטֵר מֵאַתְנֹו עֵמֵד מְחַבֵּל, וְיָרָה עֲלֵינוּ מִנֶּשֶׁק אַרְף. ר' לוי יִצְחָק נִפְל. אֲשֶׁה שְׁעֵמֶדָה בְּצַד שְׂמֹאל, נִפְלָה. הֵהוּא עִם הַקִּסְקֵט יָרָה מֵהַצַּד הַשְּׂנִי. כְּדוּרִים עֵפֹו מִכָּל הַכוּוֹנִים שְׁלִי.

"בְּמִרְחָק מֵטֵר וְחֻצֵי מִמְנֵי עֵמֵד אוֹטוֹבוֹס מְחוֹרָר, וְלִידוֹ רִכָּב פְּרָטִי, תִּקְוֵעַ בְּפִקֵּק עִם כָּל הַבִּלְגָּו. נִכְנִסְתִי מֵהַר לְרִכָּב וְאַמְרֵתִי לְנֶהֱג: 'תְּשִׁים לִב, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא סָלַל לָנוּ פֹה, בֵּין שְׁנֵי אוֹטוֹבוֹסִים, שְׁבִיל פְּתוּחַ שָׁל שְׁנֵי מֵטֵר, בְּשְׁבִיל שְׁנוּכַל לְבָרַח!"

"נִסְעֵנוּ נִגַּד כּוּוֹן הַתְּנוּעָה, וְאַחַר כֵּן נִתְקַעְנוּ. הַכֵּל הָיָה פְּקוּק. יִצְאָנוּ מֵהָאוֹטוֹ וְהֵתַחֲלָנוּ לְבָרַח בְּרִגְל. עֲכָשׁוּ אֲנִי מִמְשִׁיף לְרוּץ, כְּדִי לְבָרַח מֵהָאֲזוּר שָׁל הַפּוּעֵ, וְאֲנִי מְדַבֵּר אֶתְךָ תוֹךְ כְּדִי רִיצָה."

הֵרַב אֲבָנֵי לְוִי סִיִּים אֶת סְפוּרוֹ, וְאָמַר לִי בְּהִתְרַגְּשׁוֹת גְּדוּלָה, "תְּשִׁים לִב, בְּעֲשׂוֹר וְעֲשׂוֹר דְּקוֹת אֲנִי עֵמֵדְתִי לְמִבְּחָן. בְּכֹלֵל לֹא הָיָה לִי קַל לְעֲשׂוֹת זֹאת - לְאַסֹּף צְדָקָה עֲבוּר אֲשֶׁה לֹא מְכַרְת, שְׁבִכְלָל לֹא נִרְאִית נִזְקֶקְת... לְהִסְתוֹכֵב עִם כּוֹס חַד פְּעֵמִית בְּכּוֹלֵל שְׁלִי, וְלִהְכְרִיז: 'צְדָקָה תִּצְלִל מִמּוֹת...'

"כְּרוּף ה', עֵמֵדְתִי בְּמִבְּחָן. בְּצַעֲתִי אֶת הַמְשִׁימָה. בְּיוֹם ט"ו בְּאֵלוּל, מִמְשֵׁ בְּאוֹתוֹן דְּקוֹת שְׁבָהוֹן הַתְּרַחֵשׁ הַפּוּעֵ בְּצַמַּת תְּפוּחַ, הֵיִיתִי בְּעֲצוּמוֹ שָׁל הַסָּבֵב עִם הַכּוֹס הַחַד פְּעֵמִית בְּיָדִי, וְעִם הַהִכְרִזָּה: 'צְדָקָה תִּצְלִל מִמּוֹת'. כְּרוּף ה', הִבֵּן שְׁלִי נִשְׂאָר בְּחַיִּים."

אֲמַרְתִּי לוֹ, "הֵרַב לְוִי, תִּקְשִׁיב הֵיטֵב לְמָה שְׁאֲנִי הוֹלֵךְ לְהַגִּיד לְךָ עֲכָשׁוּ. הָאֵם אֶתְךָ יוֹדֵעַ, שֶׁהַסְּפוּר שְׁלֵךְ נִכְתָּב כְּכָר לְפָנַי אֲלֵפִים שְׁנָה? כּוֹ, הַסְּפוּר שְׁלֵךְ כְּכָר כְּתוּב בְּזֵהַר הַקְּדוֹשׁ!"

אֲנִי קוֹרָא לוֹ מִבְּפָנַיִם, מֵהַזֵּהַר הַקְּדוֹשׁ בְּפָרְשַׁת וַיִּרָא (דף קד):

"רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: תָּא חֲזִי כְּמָה אֲנֵהֵג קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא טִיבוֹ עִם כָּל בְּרִין וְכָל שְׁכָן לְאֲנוּן דְּאֲזִלִי בְּאוֹרְחוֹי, דְּאֶפְלוּ בְּזַמְנָא דְּבִעֵי לְמִידָן עֲלֵמָא אִיהוּ גְרִים לְמָאן דְּרַחִים לִיָּה לְמִזְבֵּי בְּמִלָּה, עַד לֹא יִיתִי הֵהוּא דִּינָא לְעֲלֵמָא, דְּתַנְיָנוּ,

הגדה של פסח

בשעתא דקדשא בריה הוא רחמים ליה לבר נש משדר ליה דורונא ומאן איהו, מסכנא, בגין דיזכי ביה".

תרגום: רבי אלעזר אמר, בא וראה, כמה מנהיג הקדוש ברוך הוא את כל הבריות במדת טובו, וכל שכן לאותם ההולכים בדרכיו, שאפלו בזמן שמבקש לדון העולם, הוא מסבב למי שאוהבו, שיזכה באיזה דבר טרם שיבא אותו הדין לעולם. שלמדנו, בשעה שהקדוש ברוך הוא אוהב את האדם, שולח לו מתנה. ומה היא המתנה, עני, כדי שיזכה על ידו.

הקב"ה חפץ להציל את האדם מן הדין, ולכן שולח אליו עני, כדי שייטיב האדם עם העני, וינצל מן הדין!

ממשיך הזהר הקדוש ואומר: "וכיון דיזכי ביה איהו, אמשיך עליה חד חוטא דחסד דאתמשך מסטר ימינא ופריש ארישיה ורשים ליה בגין דכד ייתי דינא לעלמא ההוא מחבלא יזדהר ביה וזקיף עינוי וחמא לההוא רשימו וכדון אסתלק מניה ואזדהר ביה בגיני כה אקדים ליה קדשא בריה הוא במה דיזכי".

תרגום: הקדוש ברוך הוא ממשיך עליו חוט אחד של חסד, הנמשך מצד ימין ופורש על ראשו, ורושם אותו, כדי שכאשר יבא הדין לעולם, יזהר בו אותו המחבל מלהזיקו, שנושא עינוי ורואה לאותה רשימה, אז מסתלק ממנו ונזהר בו. משום זה הקדים לו הקדוש ברוך הוא דבר במה שיזכה לזה".

שעה של דין בעולם, ובא מחבל, אבל המחבל נושא את עינוי ורואה את הרשם שיש על הפנים של האדם, שעשה חסד עם העני - ומסתלק מאותו אדם!

כה מתקיים באותו אדם "צדקה תציל ממות".

בזהר הקדוש מובא, שהאדם שעושה חסד עם העני עוזר לא רק לעצמו, אלא גם למשפחה שלו.

כל אדם עומד מול אתגרים ונסיונות. לאחד יש נסיון בשמירת העינים, אצל השני הנסיון הוא בשמירת הפה, ואצל השלישי - בבטול זמן. כל אחד עם הנסיון שלו.

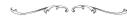
מגידו יאמרו לו

מה נותן את הכח להתמודד עם הנסיון? - ההבנה שזה נסיון. היכלת להפך את הנסיון להזדמנות.

תסתכל על הנסיון, ותגיד לעצמך - מי יודע אם זה לא הטסט שלי? יתכן מאוד, שכאן תלוי כל מה שיקרה לי - ההצלחה הרוחנית של הילדים שלי, הבריאות של כל בני המשפחה, השדוכים של הילדים... זה טסט, ששהשלכה שלו יכולה להיות הרת גורל מממש.

המבט הזה על הנסיונות מוסיף לאדם תעצומות נפש.

(רבי יעקב שיש שליט"א)

מעות חטין

בתורה כתובים שני פסוקים זה אחר זה, שלכאורה נראים ככפל לשון. הפסוק הראשון (שמות יג, ו): "שבעת ימים תאכל מצת", ופסוק אחריו: "מצות יאכל את שבעת הימים". יש להבין מה פשר הכפילות הזאת?

שאלה נוספת: מדוע בפעם הראשונה כתוב "תאכל" - בנין קל, ובפעם השנייה כתיב "יאכל" - בנין נפעל?

ושאלה שלישית: מדוע "מצת" בפסוק הראשון כתוב בכתיב חסר, בלי האות ו', ואלו בפסוק השני כתוב בכתיב מלא - "מצות", עם ו'?

הגאון מוילנא מישב, שמכאן רמז למנהג המובא ברמ"א (או"ח סי' תכט) לקנות חטים ולחלקן לעניים לצרה פסח.

בתחלה, בפסוק הראשון, צנה הכתוב כל אחד ואחד מישראל על אכילת מצה בפסח. וזהו שאמר: "שבעת ימים תאכל מצת", רצה לומר: אתה בעצמך. והוסיף הכתוב ואמר, כי מלבד חיובך לעצמך, מזהר אתה להשתדל ולראות ש"מצות יאכל את שבעת הימים", רצה לומר: יאכל על ידי העניים.

אמנם יש הבדל בין שתי האזהרות: בעוד שלעצמך אתה רשאי לדקדק ולצמצם את אכילתך עד כזית ועד כביצה - לעניים עליך לתת כדי שעור שביעה, כמו שאמר: "ואכלו בשעריה ושבועו", ולכן באזהרה הראשונה

הגדה של פסח

המוסבת על האדם עצמו - כתוב "מצת" חסר, ואלו באזרה השנה המוסבת על הנתינה לעניים - כתוב "מצות" מלא.

(רבי שלמה מילר שליט"א)

מעות חטין

כתב הרמ"א (או"ח סי' תכט, א): "ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח. וכל מי שדר בעיר י"ב חדשים צריף לתן לזה".

נשאלת השאלה: מדוע זכה פסח שדוקא בו מחלקים 'קמחא דפסחא' יותר מבשאר המועדים?

עוד יש לשאול: מדוע אומר הרמ"א "ומנהג לקנות חטים", ולא "ומנהג לתת כסף" שבו יקנו העניים דברים כחפצים?

דבר נוסף: המצוה לדאג לעניים ולא למנות כתובה בתורה בין חג השבועות לחג הסוכות. משמע, שהחובה לדאג לעניים אינה דוקא בחג הפסח, אלא בכל חג וזמנ. אם כן, מדוע הרמ"א מזכיר זאת רק לגבי חג הפסח?

כתב ה"שער הציון" (סימן תכט ס"ק י), וזה לשונו:

"תקנו קדמונינו בפסח יותר משאר רגלים, שהוא זמן חירות ויושבין מסבין וכל אחד הוא וביתו ברב שמחה, אין זה כבוד לה' שהעניים יהיו אז רעבים וצמאים. על כן נותנין לו קמח על כל ימי הפסח, שיוכל גם הוא לספר יציאת מצרים בשמחה".

הוא מוסיף: "ועוד טעם פשוט, דחמץ אינו רשאי לאכל, ומצה אינו מצוי כל כך להשיג לקנות, ואם לא יכינו לו על כל ימי פסח אפשר שישאר ברעב, או יוכל לבא לידי קלקול".

רבי נתן גשטטנר זצ"ל (הגדה של פסח "להורות נתן" עמ' ק"ט) כתב בזה רעיון נפלא ביותר:

מובא בגמרא (ראש השנה טז ע"א) שבפסח העולם נדון על התבואה. לפי זה יובן מדוע נקט הרמ"א בלשונו "לקנות חטים", משום שעל ידי נתינת